

Мироненко І. В. **Нормативные ограничения реализации права собственности на землю**

Данная статья имеет целью рассмотреть вопрос о понятии и основаниях возникновения такого вида ограничений осуществления субъективного права собственности на земельный участок как нормативные (законодательные) ограничения. К данному виду принадлежат ограничения, которые установлены в нормативно-правовых актах и непосредственно исходят из предписаний законодательства нормативного характера. Данные ограничения выступают элементом содержания правового режима земель.

Ключевые слова: ограничение права собственности, нормативные ограничения, пределы осуществления, субъективное право.

Myronenko I.V. **Legal Limitations on the Implementation of the Legal Land Ownership**

The aim of the article is to light up the question concerning notion and grounds of the variety of limitations concerning realization of equitable right of own on the lot land as normative (legislative) limitations. The limitations, which are set in the normative-legal acts and immediately swim out from orders of legislation of normative nature, belong to the abovementioned kind.

Keywords: limitation of right for own, normative limitations, realization lines, equitable right.

Олійник О. С.

Основні тенденції розвитку колізійного законодавства щодо регулювання майнових та особистих немайнових відносин подружжя

УДК

Особливостями міжнародного приватного права є наявність у відносинах, що виникають, так званого "іноземного елементу", під яким розуміють: 1) суб'єкт, який має іноземну належність (щодо фізичних осіб – громадянство, місце проживання, щодо юридичних осіб – "національність"); 2) об'єкт, що знаходиться на території іноземної держави; 3) юридичний факт, який впливає на виникнення, зміну чи припинення правовідносин, що мав чи має місце на території іноземної держави [1, с. 6]. Другою особливістю міжнародного приватного права є наявність колізій. "Колізія" – термін, що в перекладі з латинської означає "зіткнення". Цей термін є умовним. Закон України "Про міжнародне приватне право" під колізійною нормою розуміє таку, що визначає, право якої держави може бути застосоване до правовідносин з іноземним елементом [2]. Про колізії законів говорять, коли виникає необхідність вибору правової норми між законами різних держав. Колізійна проблема – проблема вибору права, яке підлягає застосуванню стосовно того чи іншого правовідношення – є типовою для міжнародного приватного права. Якщо в інших галузях права питання колізій законів мають другорядне значення, то колізійна проблема та її усунення складають основний зміст міжнародного приватного права, тому міжнародне приватне право іноді називають колізійним правом чи конфліктним правом.

Серед цивілістичних галузей чи не найбільше питань, які потребують колізійного регулювання, притаманні сімейному праву. Сфера шлюбно-сімейних відносин є такою, що найменше піддається регулюванню за допомогою уніфікації матеріального міжнародного права. Це зумовлюється тим, що в зазначеній сфері зберігаються соціальні норми (звичаї, традиції, національна культура, релігійні норми), які пов'язані зі специфікою тієї чи іншої народності. Тому сімейне право різних країн, навіть у межах однієї правової системи, має багато відмінностей, які в правовому регулюванні

однакових шлюбно-сімейних відносин у праві різних країн є підставою виникнення колізій. Це, зокрема, умови щодо взяття шлюбу, форма та порядок реєстрації шлюбу, шлюбний контракт, визнання шлюбів, укладених за кордоном, юридичні наслідки шлюбу, майнові відносини подружжя, утримання, припинення шлюбу, визнання шлюбу недійсним, встановлення та оспорування батьківства, усиновлення, відносини між батьками та дітьми. Тож, зосередившись на найприкметніших моментах колізійного регулювання шлюбно-сімейних відносин, ускладнених іноземним елементом, варто окреслити загальні тенденції кодифікаційних процесів у цій сфері [3, с. 271].

У міжнародному приватному праві різних держав при визначенні права, яке підлягатиме застосуванню щодо подружніх відносин, використовуються наступні колізійні прив'язки: так званий "особистий закон", основним різновидом якого є закон громадянства (*lex patriae*), традиційно званий також "національним законом"; закон місця проживання (*lex domicilii*); закон місця знаходження майна (*lex rei sitae*); закон місця укладення шлюбу (*lex loci celebrations*); закон країни суду, яка розглядає спір (*lex fori*). Залежно від того, які правові прив'язки є основними згідно з міжнародним приватним правом конкретної країни, розрізняють колізійні системи, до яких належать різні держави [4, с. 371].

Система, що діє в більшості країн континентальної Європи і називається континентальною колізійною системою, бере свій початок в італійській школі постглюсаторів (XIII ст.) та їх французьких послідовників (XVI-XIII ст.). Ця школа ділила всі правові норми на речові та особисті статuti. Вважалося, що особисті статuti, тобто норми, які регулювали правове положення особи, невід'ємні від "підданого" певної держави, вони слідує за особою навіть при її переміщенні в іншу країну, видучаючи її з-під дії місцевих законів. Речові статuti, навпаки, визнавалися такими, що діють лише в межах території держави, де вони видані. Як наслідок теорії статutів, у міжнародному приватному праві зберігся принцип регулювання особистим законом питань правоздатності і дієздатності, а також вступу у шлюб та розірвання шлюбу. Типовою для країн континентальної Європи є колізійна система Франції. Вона визнає закон громадянства особи основним критерієм для визначення її правового статусу й одночасно містить ряд істотних відступів на користь закону місця проживання особи [5, с. 49-50].

Англо-американська колізійна система, яка склалася під впливом голландської територіальної школи, характеризується тим, що питання особистого статусу громадян своєї держави та іноземців вона підпорядковує закону тієї держави, на території якої вони мають свій доміцилій, а не закону держави їх громадянства. Американська доктрина міжнародного приватного права, яка склалася раніше, ніж англійська, розвинулася з практики вирішення американськими судами колізій між законами різних штатів, у тому числі в тих поширених випадках, коли учасниками спірних правовідносин були особи, які ще не прийняли американське громадянство, однак втратили будь-який правовий зв'язок із країною свого громадянства чи підданства. Американські суди намагалися підпорядковувати питання правового статусу таких осіб місцевому закону, тобто закону вибраного особою місця проживання й одночасно закону суду [5, с. 49-50].

Англійська доктрина склалася в другій половині XIX – початку XX століття. Англія запроваджувала на підвладних їй територіях дію свого "загального права", яким повинні були керуватися всі особи, що проживали на відповідній території. Основним критерієм для визначення правового статусу особи визнавався закон місця проживання. У той же час англійська судова практика вже тоді допускала відхід від принципу доміцилію в бік охорони інтересів власних підданих, підпорядковуючи їх правовідносини англійському праву. Це досягалося шляхом встановлення поняття

"доміцилій походження". В англійському прецедентному праві було сформульоване правило, згідно з яким для визнання особи "доміцильованою" в тій чи іншій державі необхідним було, щоб ця особа не тільки фактично проживала на території відповідної країни, але й мала намір обрати цю країну своїм постійним місцем проживання. Якщо такий намір відсутній, то діє "доміцилій походження". Англійське право, встановивши в якості основної прив'язки закон місця походження, поширюється на вихідців з Англії навіть у випадках їх багаторічного проживання в інших країнах [5, с. 50-51].

Незалежно від належності держави до тієї чи іншої колізійної системи, по-різному регулюються особисті та майнові відносини подружжя. Для міжнародного приватного права зарубіжних країн характерним є виділення відносин стосовно майна подружжя з єдиного комплексу відносин, які створюються шлюбом, і різне визначення права, що до них застосовується [6, с. 103]. Таким чином, колізійні норми різних держав, які стосуються питань власності подружжя, різняться між собою іноді досить суттєво. Тому цілком виправданим є здійснюваний за посередництва укладення конвенцій процес уніфікації – створення однорідних норм, які вказують для кожного прикладу, право якої держави повинне бути застосоване до відносин з іноземним елементом [7, с. 141].

Право більшості країн для подолання колізій обирає односторонні колізійні норми. Вітчизняне законодавство, наприклад, у зазначеній сфері завжди обмежувалося односторонніми колізійними нормами, тобто нормами, які вказують на застосування лише права власної країни. В усіх інших випадках здебільшого йдеться лише про можливість визнання дійсними правочинів з іноземним елементом, що відбувалися поза межами України. Врегулювання такої специфічної сфери суспільних відносин найбільш доцільне за допомогою уніфікації двосторонніх колізійних норм. У протилежному випадку право кожної країни буде відносити врегулювання тих чи інших шлюбно-сімейних відносин до власної компетенції, врегульовуючи їх по-різному, при цьому окремі відносини у даній сфері можуть взагалі залишитися поза межами правової регламентації. Застосування двосторонніх колізійних норм до шлюбно-сімейних правовідносин вважається виправданим ще й тому, що йдеться про приватні відносини осіб, в яких державний інтерес переважно відсутній.

1. Федняк Г. С. Міжнародне приватне право: навч. посіб. – 3 вид., доп. / Г. С. Федняк, Л. С. Федняк. – К.: Атіка. – 2003. – 544 с.
2. Закон України "Про міжнародне приватне право" від 18.03.2004р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2005. – № 32. – Ст.422.
3. Кисіль В. І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації: монографія / В. І. Кисіль. – Київ: Вид. Україна, 2000. – 431 с.
4. Слепакова А. В. Правоотношения собственности супругов / А. В. Слепакова. – М.: Статут, 2005. – 444.
5. Орлова Н. В. Вопросы брака и развода в международном частном праве / Н. В. Орлова. – М.: Изд-во АН СССР, 1960. – 226 с.
6. Орлова Н. В. Брак и семья в международном частном праве. / Н. В. Орлова. – М.: Международные отношения. – 1966. – 253 с.
7. Швыдак Н. Г. Международная унификация коллизионных норм семейного права // Право и экономика. – 1995. – № 15-16., с. 141.

Олійник О. С. **Основні тенденції розвитку колізійного законодавства щодо регулювання майнових та особистих немайнових відносин подружжя**

У статті проаналізовано основні тенденції розвитку колізійного законодавства щодо регулювання відносин подружжя, з'ясовано, які колізійні прив'язки застосовуються до подружніх відносин.

Ключові слова: подружжя, прецедентне право.

Олейник О. С. **Основные тенденции развития коллизионного законодательства о регулировании имущественных и личных неимущественных отношений супругов**

В статье проанализированы основные тенденции развития коллизионного законодательства относительно урегулирования отношений супругов, выяснено, какие коллизионные привязки применяются к супружеским отношениям.

Ключевые слова: супруги, прецедентное право.

Oliynyk O.S. **The Major Trends Of Collision Of Legislation In The Regulation Of The Property And Personal Non-Property Relation Of The Married Couple**

Major trends conflicts of laws to regulate property and personal non-property relations of spouses are outlined. The basic progress of collision legislation trends is analyzed in relation to the married couples. The author states that points of contact are applied to the matrimonial relations.

Keywords: collision legislation, relations of married couple, matrimonial relations.

Сарахун І. Б.

Удосконалення правового регулювання відчуження акцій

УДК

Актуальність теми. Набрання чинності Законом України "Про акціонерні товариства" (далі - ЗУАТ, Закон) від 17.09.2008 р. [1] супроводжується численними коментарями його аналітиків. Цим нормативно-правовим актом закріплено нові правила діяльності для акціонерних товариств, проте достатньо значна кількість положень цього Закону потребує удосконалення, змін та доповнень. Зокрема, він містить низку суперечливих положень щодо порядку відчуження акцій та використання переважного права на їх придбання акціонерами та товариством.

Аналіз досліджень даної проблематики. Проблеми реалізації переважних корпоративних прав розглядалася, зокрема, у працях таких відомих українських авторів як О.М.Вінник [2], Р.А.Майданик [3], В.М.Кравчук [4], С.В.Томчишен [5], В.Л.Яроцький [6] та ін. Існують різні підходи та пропозиції щодо врегулювання цього права в Законі.

Постановка мети. Метою цієї статті став аналіз закріпленого в ЗУАТ порядку реалізації переважного права на придбання акцій приватного акціонерного товариства (далі - ПАТ); виявлення недоліків у його правовому врегулюванні; а також пропозиції щодо вдосконалення положень про переважне право на придбання акцій в Законі.

Виклад основного матеріалу. Слід відзначити, що прописані у ст.7 Закону положення не вирізняються чіткістю викладу її змісту та не позбавлені низки критичних зауважень.

1. Акціонери ПАТ, а якщо вони не використали своє право, то й саме товариство мають переважне право на придбання акцій ПАТ перед третіми особами. Це переважне право діє для акціонерів протягом 2 місяці, якщо коротший строк не передбачено статутом товариства. У ч.3 ст.7 йдеться про те, що статутом товариства може бути